

Groene Regio Festival 2016: 'Huis-tuin-en-keuken-duurzaamheid'

Op 29 mei 2016 vond alweer de vijfde editie van het Groene Regio Festival plaats. Ongeveer jaarlijks organiseren de drie lokale afdelingen Den Bosch, Heusden en Vught deze themamiddag in samenwerking met GroenLinks Brabant. Dit jaar stond het thema 'huis-tuin-en-keuken-duurzaamheid' centraal. Op een prachtige locatie, de voormalige abdij Mariënkroon in Nieuwkuijk (gemeente Heusden), vertelden inspirerende sprekers uit de regio over hun initiatieven op het gebied van duurzaam bouwen en lokale energie. De deelnemers gingen daarna praktisch aan de slag met het maken van bijen- en insectenhôtels.

Duurzaamste wijk van Nederland

De locatie is gekozen vanwege de naastgelegen wijk Geerpark (in Vlijmen). Wethouder Mart van der Poel van de gemeente Heusden, die samen met woningcorporatie Woonveste het initiatief nam voor de wijk, is de eerste spreker deze middag. Geerpark begon met de ambitie de duurzaamste wijk van Nederland te worden. Na vele jaren voorbereiding startte eind 2013 de bouw van de eerste woningen, die inmiddels zijn opgeleverd. De realisatie van de wijk vindt plaats in verschillende fases; over ongeveer tien jaar moeten er zo'n 800 woningen staan.

Inmiddels zijn er meer duurzame wijken bijgekomen en zijn de normen verder verscherpt. Het is de vraag of Geerpark echt dé duurzaamste wijk van Nederland is, maar het zeker een van de duurzaamste. De doelen van de wijk zijn ook meer dan alleen een kwestie van rekenen en energieprestaties. Het gaat meer om het vasthouden aan en blijven ontwikkelen van de duurzame uitgangspunten. Het moet bovenal een wijk zijn waar mensen over honderd jaar nog willen wonen. Bij duurzaamheid zijn technische aspecten als energie en duurzame materialen uiteraard belangrijk. Een groot deel van de woningen zijn nul-op-de-meterwoningen en de wijk heeft geen gasaansluitingen, omdat fossiele brandstoffen geen duurzaam toekomstperspectief bieden. Met zonnepanelen en andere duurzame energievoorzieningen wordt in de energiebehoefte voorzien. In het project wordt duurzaamheid echter veel breder opgevat dan alleen een energieneutrale wijk. Het gaat evenzeer het om ruimtelijke en sociale aspecten. Uitgangspunt is bijvoorbeeld dat autoverkeer niet bepalend mocht zijn voor de inrichting van de straten. Verder is er bijzondere aandacht voor klimaatbestendigheid en de waterhuishouding.

Eigen ecowijk midden in de stad

Na Geerpark volgt een tweede inspirerend voorbeeld van een duurzame wijk: Bewust Wonen Werken Boschveld (BWBB) in Den Bosch. Initiatiefnemer Wouter Gresnigt vertelt over het ambitieuze idee dat hij had om zelf een ecologische woonwijk te bouwen. In het dagelijks leven werkt hij als illustrator en zijn presentatie wordt dan ook met bijzondere beelden ondersteund. Na het vinden van medestanders en met de nodige tussenstappen ontwikkelde het oorspronkelijke idee zich uiteindelijk tot een plan voor 23 nieuwe woningen (naast twee bestaande) in de Bossche wijk Boschveld.

De toekomstige bewoners ontwikkelden dat plan grotendeels zelf met een architectenteam dat ook in de wijk gaat wonen. De realisatie van de ecologische wijk middenin een bestaande stedelijke omgeving, maakt dit project extra bijzonder. De woningen liggen rond een gezamenlijke autovrije

binnentuin met een gemeenschappelijke ruimte. Op het terrein wordt een eigen waterzuivering gerealiseerd.

Dergelijke innovatieve ideeën vroegen wel om flexibel omgaan met de regelgeving. Dat had soms nog wel wat voeten in de aarde ("wat als het fout gaat?"), maar uiteindelijk heeft de gemeente zich wel flexibel genoeg opgesteld om het project mogelijk te maken. Zo is er bijvoorbeeld ook ruimte gegeven om van de parkeernorm af te wijken, waardoor er minder parkeerplaatsen hoefden te komen.

Het realiseren van sociale huurwoningen in het plan bleek helaas niet haalbaar, omdat de woningcoöperaties er niet in mee wilden gaan. De woningen zijn wel betaalbaar gehouden, zeker gezien de locatie, waarbij er bovendien geen of lage energielasten zullen zijn door goede isolatie en eigen opwekking van duurzame energie. Door de eigen waterzuivering vallen ook de rioleringslasten weg. De gemeenschappelijke voorzieningen vragen wel om blijvende collectieve verantwoordelijkheden van de toekomstige bewoners, vergelijkbaar met een vereniging van eigenaren van een appartementencomplex. Voor Den Bosch is het een van de eerste bouwprojecten met collectief particulier opdrachtgeverschap (CPO), zeker in deze vorm.

Verbinden en versnellen van de energietransitie

In de inleidingen over zowel Geerpark als Bewust Wonen Werken Boschveld is aangegeven, dat de bouwsector een behoudende en gesloten sector is, die nog weinig open staat voor vernieuwende ideeën en nieuwe samenwerkingsvormen. De sterke visie en vernieuwende ideeën moeten nog vooral vanuit de initiatiefnemers zelf komen, die vasthoudend moeten zijn richting bouwbedrijven. De volgende spreker is iemand die daar ook veel mee te maken heeft gehad: Vincent Snels. Hij vervulde geregeld de rol van vernieuwer en verbinder bij projecten in de gebouwde omgeving.

Als groene en maatschappelijke ondernemer was Snels al spreker bij een eerdere editie van het Groene Regio Festival in 2012. Nu is hij vooral gevraagd als bestuurslid van de lokale energiecoöperatie

Vughtse Energie Transitie (VET). Hij maakt met verschillende praktijkvoorbeelden duidelijk dat samenwerken en netwerken essentieel is bij alle projecten op het gebied van duurzaam bouwen en lokale energie. Niet alles zelf willen doen, maar vooral zorgen dat het gebeurt. “Burgers voor burgers” is een belangrijk uitgangspunt, waarbij het helpt als burgers in kunnen stappen in een goed georganiseerde keten. In Vught is bijvoorbeeld een energieloket gestart. De energiecoöperatie participeert daar wel in, maar het is nadrukkelijk gestart vanuit een aantal bedrijven. De koppeling met het lokale bedrijfsleven geeft een commerciële basis en daarmee continuïteit en draagt bovendien bij aan lokale kennisontwikkeling.

Snels benadrukt dat er een veelheid aan projecten nodig is om tot een klimaatneutrale wijk te komen. Die moeten samen een programma vormen. Daarbij gaat het niet zozeer om het bouwen op zich, maar vooral om het gebruik in de vijftig tot zestig jaar daarna. Gelukkig is er al wel een omslag te merken; zo brengt zelfs netbeheerder Enexis al naar buiten dat ze binnen tien tot vijftien jaar gasaansluitingen voor particulieren willen gaan uitfasen, omdat fossiele brandstoffen op de langere termijn geen toekomst hebben. Door de belemmeringen en complexiteit van (financiële) regelgeving gaat helaas nog wel veel duurzaam initiatief van burgers verloren. Daar ligt een rol voor de overheid.

Praktisch en politiek aan de slag

Na een pauze staan bijen en insecten centraal. Zij vervullen een belangrijke rol voor de biodiversiteit oftewel de balans die nodig is voor een sterke en gezonde natuur. Hagar Roijackers, lid van de Provinciale Staten voor GroenLinks, geeft een korte inleiding over bijvriendelijk beleid op alle niveaus van klein tot groot. Dit gaat van wat je zelf kunt doen in de eigen tuin, via wat er op wijk-, lokaal en provinciaal niveau kan gebeuren tot Europees en mondiaal beleid voor natuur en biodiversiteit. Van maatregelen voor meer groen in de wijk en ecologisch bermbeheer tot agrarisch natuurbeheer en een verbod op chemische bestrijdingsmiddelen.

De middag blijft niet bij inleidingen en discussie alleen. De bezoekers gaan ter afsluiting praktisch aan de slag met het maken van bijen- en insectenhôtels. Dit met goede instructies en enthousiaste begeleiding van Ben van Bennekom van het Heempark in Den Bosch, tevens winnaar van het Groene Lintje van GroenLinks Den Bosch in 2013. Hij vraagt daarbij ook aandacht voor het project ‘Natuur in de wijk’ (www.natuurindewijk.nl).

Bij de borrel na afloop kunnen de deelnemers terugkijken op een inspirerende middag vol prachtige voorbeelden van duurzame initiatieven in de eigen leefomgeving. Wat bij al die initiatieven opvalt is de sterke koppeling van groene en sociale aspecten. Het enthousiasme van vernieuwende burgerinitiatieven moet helaas nog wel geregeld opboksen tegen vastgeroeste structuren bij overheden, instellingen en bedrijven. Daar ligt zeker nog een rol voor de politiek.

Meer informatie

Geerpark: www.geerpark.nl

Bewust Wonen Werken Boschveld (BWWB):
www.bwwb.nu

Vughtse Energie Transitie (VET): <http://vet-vught.nl>

Meerjarenprogramma Bijenimpuls voor Brabant
2015 – 2018: [www.brabant.nl/politiek-en-bestuur/provinciale-staten/vergaderstukken-en-besluiten-ps-en-](http://www.brabant.nl/politiek-en-bestuur/provinciale-staten/vergaderstukken-en-besluiten-ps-en-commissies/zoeken/download.aspx?qvi=53845)

[commissies/zoeken/download.aspx?qvi=53845](http://www.brabant.nl/politiek-en-bestuur/provinciale-staten/vergaderstukken-en-besluiten-ps-en-commissies/zoeken/download.aspx?qvi=53845)
Heempark 's-Hertogenbosch: www.heempark-s-hertogenbosch.nl

Verslag & foto's: Michiel van der Velden

Organisatie: Barry Beckers, Gemmy Gladdines, Karin Sprik, Marjo Stevens, Michiel van der Velden en Ewald van Warmerdam

Het Groene Regio Festival is georganiseerd door de lokale afdelingen ['s-Hertogenbosch](#), [Heusden](#) en [Vught](#) samen met de provinciale afdeling [Noord-Brabant](#).

Neem voor meer informatie contact op met de organisatie via groeneregio@gmail.com.